

Handlingsplan personcentrad vård

Fastställd av Hälso- och sjukvårdsförvaltningens
ledningsgrupp

Framtagen av hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Datum 2025-11-18

Gäller 2025-2027

Ärendenr HSF 2025/794

Version [1.0]

Handlingsplan personcentrad vård

Innehåll

1. INLEDNING	2
1.1 Bakgrund och syfte	2
1.2 Vad är Personcentrerad vård?	2
1.3 Nuläge	3
2. GENOMFÖRANDE	3
2.1 Mål och aktiviteter	3
2.3 Resursåtgång för genomförande	6
2.4 Framgångsfaktorer och risker	6

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund och syfte

Forskning inom personcentrerad vård visar att förhållningssättet och därtill kopplade metoder leder till bättre patientnöjdhet, ökad vårdkvalitet och förbättrade hälsoutfall. Patienters negativa stress minskar och hens delaktighet i sin egenvård ökar. Studier visar att patienter som är involverade i sin egenvård tillfrisknar snabbare och har en större benägenhet att följa vårdgivarens behandlingsråd. Studier visar likaså att PCV leder till förkortade vårdtider inom slutenvården. Med utgångspunkt från omfattande evidensbaserade forskningsrön och från socialstyrelsens rekommendationer kring PCV, har SKR sedan 2015 arbetat för att främja och implementera detta förhållningssätt i hela landet.

Handlingsplan för personcentrerad vård tar avstamp från forskningsrönen ovan, dessa två myndigheters rekommendationer och från verksamhetsrådets visionsformulering från 15 maj i år: "Om tre år pratar vi inte *om* personcentrerad vård i HSF. I stället har förhållningssättet blivit en *naturlig* del i vårt patientnära arbete". Handlingsplanen ska stödja såväl hela verksamheter inom HSF liksom varje enskild medarbetare i arbetet mot denna vision. Planen fungerar också som ett av flertalet verktyg för att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin *Vårt Gotland 2040*, särskilt målet om ett tryggt och inkluderande samhälle med jämlik och jämställd hälsa. Planen ska även bidra till måluppfyllnad av fem förflyttningsområden som pekats ut i *Region Gotlands färdplan omställning för hälsa genom hela livet – God och nära vård*.

Handlingsplanen ska bidra till en högre kvalitet i vården präglad av patientsäkerhet, effektivitet och relevans för patienten. Mer konkret ska den bidra till följande effekter:

- Ökad patientupplevd delaktighet och trygghet
- Enkla och tydliga kontaktvägar mellan patient och vårdgivare, samt mellan vårdgivare som samverkar för patientens bästa
- Patienter och närstående upplever sig respektfullt bemötta
- Patienters och närståendes erfarenheter och kunskaper tillvaratas
- Vårdpersonal och patienter tar gemensamma beslut om vård och behandling
- Nästa steg är tydligt för patienten – vad hen kan göra själv, vad vården ska göra
- Överenskommelser mellan patient och vårdgivare dokumenteras så att patienten förstår innehållet. Dokumentation finns tillgänglig för patienten.

1.2 Vad är Personcentrerad vård?

Forskare har definierat personcentrerad vård som ett etiskt förhållningssätt inom vilket professioner inom hälso- och sjukvården skiftar fokus från *sjukdom* inom personen till en *person* med en sjukdom. I personcentrerad vård lyfts särskilt partnerskapet mellan vårdgivare och patient fram. Detta kännetecknas av samarbete och gemensamma överenskommelser så långt detta är möjligt. Ett sådant partnerskap etableras genom att vårdgivaren som första steg lyssnar på personens berättelse (patientberättelse) och söker förstå hens förutsättningar, resurser, livssituation och vad personen tycker är viktigt. I de allra flesta fall kan vårdgivaren först *efter* att ha lyssnat aktivt på patientberättelsen göra sin bedömning och därefter tillsammans med patienten och vårdteamet runt patienten starta en process av gemensam planering. Såväl den vårdsökande personens expertkunskap om sig själv, liksom vårdgivarnas professionella expertkunskaper tillvaratas. Personcentrade beteenden sker både innan, under, mellan och efter vårdmöten eller andra kontakter.

1.3 Nuläge

Inom HSF bedrivs sedan ett antal år personcentrerad vård i varierande omfattning. Dock finns det mycket kvar att göra, vilket inte minst patientenkät 2024 samt resultat från IVO inspektion inom primärvården 2025 visar. Under 2025 har en del av aktiviteterna i denna handlingsplan redan genomförts eller påbörjats. T.ex. startade i början av året en kraftsamling för att få till en fungerande infrastruktur för fasta vårdkontakter. En justerad *riktlinje för fasta kontakter inom vård och omsorg* fastställdes i januari 2025. Det pågår arbete i patientnära verksamheter med att skapa eller revidera lokala rutiner för fasta vårdkontakter. Ett omfattande arbete med att förbättra patienters upplevelse av tillgänglighet, kontinuitet, trygghet och säkerhet pågår också i olika delar av HSF. Hösten 2025 har HSF lämnat inspel till Inera inför etapp 2 av projektet *Sammanhållen planering - ett breddinförande av Fast vårdkontakt i 1177*.

2. GENOMFÖRANDE

2.1 Mål och aktiviteter

Forskare vid Centrum för personcentrerad vård har genom sin forskning identifierat fyra aspekter som är relevanta vid utveckling och uppföljning av personcentrerad vård: (1) standarder och rutiner, (2) utbildning och lärande, (3) praktiskt arbete inom hälso- och sjukvård samt omsorg, (4) utvärdering och mätning. Denna handlingsplan innehåller tio mål, där varje mål har kopplats till en av dessa fyra aspekter enligt tabellen nedan.

Nr	Mål	Aspekt	Tidpunkt klart
1	Ett HSF gemensamt uttalande för personcentrerad vård har kommunicerats till samtliga medarbetare	Standarder & Rutiner	Dec 2025
2	Medarbetare i patientnära verksamheter känner till riktlinjen för fasta kontakter och tillämpar fastställt lokal rutin för fast vårdkontakt	Standarder & Rutiner	Okt 2026
3	Dokumenterade överenskommelser genomförs i samarbete mellan patienter som har behov därav och vårdgivare, samt dokumenteras i relevanta digitala miljöer (såsom TakeCare, 1177)	Standarder & Rutiner	Dec 2026
4	Information om- och rutiner för samarbete kopplade till fast vårdkontakt är säkerställda	Standarder & Rutiner	Dec 2026
5	Det finns en tydlig struktur som säkerställer upprätthållande och utveckling av arbetet med personcentrerad vård över tid	Standarder och Rutiner	Dec 2027
6	Verksamhetsrådet har övergripande kunskap om HSF-medarbetares aktuella förståelse av personcentrerad vård som begrepp och dess praktik	Utbildning & Lärande	Feb 2026
7	Relevanta inspirations- och lärandeformer för personcentrerad vård erbjuds och genomförs i samtliga verksamheter	Utbildning & lärande	Nov 2025 – Dec 2027
8	Information till patienter anpassas utifrån kunskap om människors olika förutsättningar att hitta, förstå, värdera och använda information om hälsa och vård	Verktyg för praktiskt arbete	Sep 2026
9	En digital personcentrerad vård-sida finns tillgänglig för samtliga medarbetare inom Gotländsk hälso- och sjukvård	Verktyg för praktiskt arbete	Aug 2026
10	Det finns en tydlig struktur för uppföljning av mål kopplade till personcentrerad vård utifrån effekter	Utvärdering & mätning	Aug 2026

Mål 1: Ett HSF gemensamt uttalande för personcentrerad vård har kommunicerats till samtliga medarbetare

Aktiviteter:

- Ta fram ett förslag på gemensamt uttalande
- Förankra i förvaltningens samverkansgrupp
- PCV uttalande fastställs hos FLG
- Samtliga medarbetare informeras om PCV uttalande, sammanhanget, samt nästa steg

Mål 2: Medarbetare i patientnära verksamheter känner till aktuell riktlinje för fasta kontakter och tillämpar fastställd lokal rutin för fast vårdkontakt

Aktiviteter fast läkarkontakt:

Se handlingsplan riktvärde 1100 Till per specialist i allmänmedicin.

Aktiviteter fast vårdkontakt:

- Ta fram chefsstödsmaterial, inklusive sammanfattning av nya riktlinjen inför verksamheternas arbete med lokala rutiner för fast vårdkontakt (genomfört maj 2025)
- Besluta att lokala rutiner för fast vårdkontakt ska finnas dokumenterade i docpoint senast 31 dec (beslut 15 maj i verksamhetsrådet)
- Erbjuder stöd till verksamhetschefer i patientnära verksamheter vid uppdatering/skapande av lokala rutiner fast vårdkontakt (klart augusti och oktober 2025)
- Genomföra workshops för framtagande av lokala rutiner fast vårdkontakt (genomförs hösten 2025)
- Vid årsskiftet följa upp att alla verksamheter har lokala rutiner för fast vårdkontakt i docpoint
- Jämföra verksamheters rutiner för fast vårdkontakt, säkerställa funktionella kopplingar mellan dessa
- Kontinuerligt se över- och vid behov justera innehåll i lokala rutiner för fast vårdkontakt
- Tydliggöra vilken information kring fast vårdkontakt som ska spridas till patienter och deras närstående
- Besluta om distributionskanaler och formuleringar (t.ex. vad ska stå i kallelser, vad ska stå på skärmar/väntrum, vad ska stå på 1177, vilken information ska respektive verksamhet själv ansvara för vid möten med patienter)
- Säkerställa att informationen om fast vårdkontakt når ut till patienter och närstående

Mål 3 – Dokumenterad överenskommelse genomförs i samarbete mellan patienter som har behov därav och vårdgivare, samt dokumenteras i relevanta digitala miljöer (såsom TakeCare, 1177)

Aktiviteter:

- Ta fram och implementera en gemensam rutin för dokumentation av överenskommelse mellan patient och vårdgivare. Dokumentationen ska kunna integreras med 1177 Sammanhållen planering

- Implementera arbetssättet dokumenterad överenskommelse med patienten (vad är viktigt för dej/vad kan du göra själv/med ditt nätverk/vad kan vården göra/vad är nästa steg?)
- Bevaka Ineras arbete och förbereda oss inför anslutning
- Bidra till säkring av funktion för motsvarande i kommande journalsystem

Mål 4. Information om- och rutiner för samarbete kopplade till fast vårdkontakt är säkerställda

Aktiviteter

- Tydliggöra hur informationsansvar kopplat till patientens rätt till fast vårdkontakt ska fullgöras
- Säkerställa informationsrutiner så att patienter som tilldelats fast vårdkontakt vet hur de kan nå sin fasta vårdkontakt
- Tillsätta arbetsgrupp som tar fram rekommendation till hur fasta kontakter når varandra inom HSF, mellan HSF och SOF, samt var informationen ska visas
- Säkerställa hur fasta vårdkontakter kommer i kontakt med varandra

Mål 5 - Det finns en tydlig struktur som säkerställer upprätthållande och utveckling av arbetet med personcentrerad vård över tid

Aktiviteter:

- Ta fram en tydlig struktur
- Tydliggöra roller och ansvar
- Fördela roller till rollinnehavare

Mål 6: Verksamhetsrådet har övergripande kunskap om HSF medarbetares aktuella förståelse av personcentrerad vård som begrepp och dess praktik

Aktiviteter:

- Intervjua medarbetare/chefer; ”vad innebär personcentrerad vård för dig?”
- Skapa digital enkät kring förståelse av personcentrerad vård och upplevelse av hur arbetssättet fungerar
- Skicka ut enkäten till slumpvis valda medarbetare som representerar olika yrkesroller i flertalet vårdnära verksamheter
- Analysera och sammanställa svar som underlag för nästa steg

Mål 7: Relevanta inspirations- och lärandeformer för personcentrerad vård erbjuds och genomförs i samtliga verksamheter

Aktiviteter:

- Utveckla former för regelbunden PCV kommunikation som når alla medarbetare
- Inspirationsberättelser från verksamheternas förbättringsarbete inom PCV delas regelbundet i HSF:s intranät och i andra relevanta kanaler
- Inspirationsseminarium PCV genomförs
- Säkra att patientnära verksamheter utifrån sina avvikelserapporter skapar dialoger för lärande och förbättringsarbete utifrån dessa
- Utforska möjligheten att bygga ett system för persocentrerad vård -certifiering av samtliga befintliga och kommande interna HSF kurser
- Utifrån data i enkät- och intervjusvar genomförda 2025 besluta om ytterligare utbildningar och lärandeformer ska erbjudas (t.ex. lär-träffar)

- GPCC bjuds in till HSF att presentera resultaten från personcentrerad vård studien

Mål 8: Information till patienter anpassas utifrån kunskap om människors olika förutsättningar att hitta, förstå, värdera och använda information om hälsa och vård

Aktiviteter:

- Identifiera åtgärder för att minska gapet mellan vårdens kommunikation med patienter och patienters varierande förmåga att hitta, förstå och använda information
- Ta fram en enkel guide som stöd för medarbetare vid information till- och kommunikation med patienter om deras hälsa och vård

Mål 9: En digital personcentrerad vård sida finns tillgänglig för samtliga medarbetare inom Gotländsk hälso- och sjukvård – klart Aug 2026

Aktiviteter:

- Bygga sidan utifrån inspel utifrån omvärldsbevakning och interna förslag
- Lansera sidan - informera chefer och medarbetare om sidans existens, samt exemplifiera hur den kan användas .

Mål 10: Det finns en tydlig struktur för uppföljning av mål kopplade till personcentrerad vård utifrån effekter

Aktiviteter:

- Föreslå relevanta indikatorer, målvärden och basmått
- Besluta om lokalt producerade patientenkäter ska användas som komplement till de nationella (exempelvis för uppföljning av information till patienter om fast vårdkontakt)
- Utifrån ovan planera för kontinuerlig utvärdering/uppföljning av ett personcentrerat förhållningssätt under treårsperioden 2026-2028

2.3 Resursåtgång för genomförande

Planen genomförs med HSF befintliga personella resurser och ekonomiska medel. Efter bedömning kan det bli aktuellt att använda statsbidrag.

2.4 Framgångsfaktorer och risker

En förutsättning för god implementering av planen är att en tydlig kommunikationsplan tas fram. Förankring hos verksamhetsansvariga chefer är viktig så att dessa tar delat ägarskap av planens realisering. En annan framgångsfaktor är realistiska och tydliga uppdragsdirektiv för de mer omfattande delarna av planen. En tredje framgångsfaktor är samarbete mellan olika verksamheter i det löpande förbättringsarbetet.

Det finns risk för att måluppfyllnad försvåras i de fall prioriteringskonflikter uppkommer i verksamheternas förbättringsarbete. Det kan t.ex. handla om konflikter orsakade av ekonomi, personella resurser och/eller tid. Befintlig infrastruktur som är svår att rucka på kan också förhindra, fördröja eller försvåra arbetssätt som stödjer personcentrerad vård. Bristfällig arbetsmiljö är ytterligare en riskfaktor. Exempelvis kan konflikter i arbetsgruppen

och/eller vårdpersonal som är mentalt eller fysiskt överbelastad leda till att såväl arbetsgrupper som enskilda medarbetare tappar förmågan att möta patienten med ett personcentrerat förhållningssätt.